

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA
POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN
PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA
I Liceum Ogólnokształcące im. Księżnej Elżbiety w Szczecinku**

BIOLOGIA

. Przedmiotowe Ocenianie i wymagania edukacyjne z biologii

1. Podstawa prawna:

- obowiązujące rozporządzenie MEN dotyczące zasad oceniania i klasyfikowania uczniów;
- Wewnątrzszkolny System Oceniania w Liceum Ogólnokształcącym im. Księżnej Elżbiety w Szczecinku
- podstawa programowa z biologii;
- maturalne wymagania egzaminacyjne z biologii;
- program nauczania:
 - w klasach realizujących treści w zakresie podstawowym: DKOS-4015-8/02; Nowa era
 - w klasach realizujących treści w zakresie rozszerzonym:DKOS-4015-5/02 Operon

2. Cele kształcenia i wymagania edukacyjne:

- Cele kształcenia i wychowania oraz wymagania edukacyjne z zakresu wiadomości i umiejętności zawarte są w wyżej wymienionych programach nauczania.

W wyniku realizacji programu uczeń powinien :

zdobyć wiadomości obejmujące:

- swoiste dla biologii metody i techniki uczenia się;
- zakres prowadzonych w przeszłości i obecnie wybranych badań biologicznych i medycznych oraz ich znaczenie dla ludzkości;
- budowę i funkcjonowanie organizmu człowieka;
- kontrolę i koordynację procesów życiowych człowieka;
- proces rozmnażania człowieka;
- etapy embrionalnego i postembrionalnego rozwoju człowieka;
- zasady prawidłowego żywienia;
- wpływ czynników chorobotwórczych, w tym środowiskowych, na organizm człowieka oraz sposoby ich ograniczania;
- zatrucia i choroby zakaźne, cywilizacyjne oraz choroby uwarunkowane genetycznie;
- zasady działania na rzecz własnego zdrowia, profilaktykę, higienę i komponenty zdrowego stylu życia;
- poziomy organizacji żywej materii: komórki, tkanki, organy i ich układy (na przykładzie człowieka);
- przebieg podstawowych procesów metabolicznych;
- molekularne podstawy dziedziczności i zmienności;
- przyczyny i skutki mutacji genowych i genomowych;
- techniki prowadzenia badań oraz osiągnięcia inżynierii genetycznej;
- podstawowe zasady tworzenia systemów klasyfikacyjnych organizmów oraz rolę taksonomii biologicznej;
- istotę procesu ewolucji biologicznej;

- pochodzenie i pozycję systematyczną człowieka;
- zależności występujące między organizmami a środowiskiem;
- funkcjonowanie ekosystemów;
- znaczenie bioróżnorodności dla środowiska przyrodniczego i dla człowieka;
- aktualny stan środowiska w skali lokalnej, krajowej i światowej;
- sposoby przeciwdziałania niekorzystnym zmianom zachodzącym w środowisku;
- sposoby pozytywnego kształtowania środowiska oraz przyczyny i zakres jego degradacji;

Opanować umiejętności obejmujące:

- stosowanie różnych metod i technik uczenia się biologii;
- korzystanie z różnych źródeł informacji naukowej;
- zdobywanie potrzebnych informacji w celu ochrony zdrowia własnego i innych osób;
- pozyskiwanie informacji z zakresu biologii, profilaktyki, higieny i zdrowia człowieka;
- prowadzenie podstawowych obserwacji i doświadczeń biologicznych;
- opracowywanie lub interpretowanie różnych form zapisu danych (wykresy, schematy, grafy itp.);
- praktyczne stosowanie wiedzy teoretycznej z zakresu anatomii i fizjologii człowieka;
- całościowe postrzeganie budowy i funkcji życiowych organizmów, ze szczególnym uwzględnieniem organizmu człowieka;
- charakteryzowanie podstawowych procesów metabolicznych;
- rozpoznanie zagrożeń zdrowia człowieka;
- projektowanie i prowadzenie działań na rzecz ochrony środowiska i własnego zdrowia;
- udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej;
- rozpoznawanie symptomów chorób, w tym szczególnie chorób cywilizacyjnych i społecznych;
- przedstawianie współzależności istniejących między organizmem człowieka a otoczeniem przyrodniczym i społecznym;
- dostrzeganie bioróżnorodności funkcjonalnej i strukturalnej organizmów, populacji i ekosystemów oraz jej znaczenia dla niezakłóconego funkcjonowania biosfery i człowieka;
- dostrzeganie ograniczoności zasobów naturalnych oraz konieczności ich racjonalnego użytkowania i ochrony;

prezentować postawy, przekonania i zainteresowania wskazujące na:

- potrzebę samokształcenia w celu rozwiązywania problemów życia codziennego;
- odpowiedzialność za zdrowie własne i innych ludzi;
- stosowanie zasad profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia;
- przewidywania skutków palenia papierosów, zażywania narkotyków oraz picia alkoholu;
- krytyczny stosunek wobec zachowań prowadzących do nałogów i uzależnień;
- przewidywania konsekwencji nieprawidłowego żywienia;
- poszanowanie wobec różnych form życia na Ziemi;
- gotowość do działań na rzecz ochrony zdrowia własnego i innych osób;
- szacunek dla siebie i innych ludzi;
- organizowanie aktywnych form wypoczynku;

- dbałość o stan środowiska przyrodniczego i podejmowanie działań na rzecz jego ochrony;
- świadomość miejsca człowieka w przyrodzie i potrzeby zachowania bioróżnorodności;
- przekonanie o możliwości wpływania na stan środowiska;
- poczucie odpowiedzialności za działania podejmowane w najbliższym środowisku;
- świadomość pozytywnych i negatywnych skutków rozwoju genetyki.

3. Zasady przedmiotowego oceniania

- Ocenianiu podlegają wiadomości i umiejętności ucznia.
- Ocenie podlegają wszystkie obszary aktywności ucznia.
- Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców. Ocena może być uzasadniana na prośbę ucznia lub rodziców.

Nadrzędnym obowiązkiem ucznia jest obecność na lekcji, przygotowanie do zajęć i aktywny udział w zajęciach dydaktyczno-wychowawczych. Uczeń na każdym zajęciu posiada zeszyt przedmiotowy, podręcznik do nauki przedmiotu oraz inne przybory/przedmioty wymagane przez nauczyciela do realizacji danych zajęć.

Nieposiadanie w/w przyborów i przedmiotów jest traktowane jako nieprzygotowanie do zajęć i może skutkować otrzymaniem oceny niedostatecznej.

Ocena semestralna (roczna) z danego przedmiotu **nie jest średnią** arytmetyczną ocen częściowych.

Praca na zajęciach lekcyjnych oraz sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych odbywa się o w oparciu o wymagania edukacyjne i standardy wymagań egzaminacyjnych, zarówno w zakresie podstawowym jak i rozszerzonym

Uczeń ma obowiązek:

- uczęszczać systematycznie na lekcje (jeżeli opuści więcej niż 50% zajęć to nie będzie klasyfikowany z przedmiotu);
- być przygotowany na każde zajęcia;
- posiadać notatki z każdej lekcji, również z tych, na których nie był obecny;
- odrabiać zadania domowe, a w przypadku nieobecności uzupełnić je w ciągu tygodnia od powrotu do szkoły;
- wykonywać inne powierzone przez nauczyciela zadania wchodzące w zakres regulowanych statutem szkoły obowiązków ucznia (np. opieka nad pracownią, organizacja lekcji);
- aktywnie uczestniczyć w lekcji, przynajmniej uważnie słuchając i notując;
- otrzymać ocenę z każdego sprawdzianu oraz innych obowiązkowych prac zadanych w danym semestrze;
- w przypadku nieobecności na sprawdzianie napisać go w ciągu 2 tygodni po powrocie do szkoły, drugi termin sprawdzianu wyznacza nauczyciel w porozumieniu z

zainteresowanymi uczniami; nie później niż tydzień przed ostatnią lekcją poprzedzającą klasyfikację. Jeżeli nie zaliczy sprawdzianu będzie miał wpisaną ocenę niedostateczną.

- nie ma możliwości poprawy ocen w ostatnim tygodniu przed klasyfikacją.
- jeżeli uczeń otrzymał ocenę niedostateczną na koniec pierwszego semestru ma obowiązek poprawić zaległe prace pisemne do końca marca bieżącego roku szkolnego

Uczeń ma prawo:

- zostać zwolniony z odpowiedzi ustnej, pisemnej lub sprawdzianu w pierwszym dniu po usprawiedliwionej nieobecności trwającej co najmniej tydzień;
- ubiegać się o przesunięcie terminu poprawy sprawdzianu i uzupełnienia zeszytu jeśli przez dłuższy czas był nieobecny w szkole i jest to nieobecność usprawiedliwiona;
- poprosić o zlecenie dodatkowej pracy, np. referatu lub wykonania pomocy szkolnej na ocenę, która jest wpisywana w rubryce aktywności oraz premiowana punktami za zachowanie;
- poprawić negatywną ocenę ze sprawdzianu, nie później jednak jak 2 tygodnie po powrocie do szkoły, termin poprawy sprawdzianu wyznacza nauczyciel w porozumieniu z zainteresowanymi uczniami, otrzymana nota jest dopisywana do ocen i wlicza się do średniej razem z notą uzyskaną poprzednio;
- przystąpić do egzaminu poprawkowego z przedmiotu, jeżeli na koniec roku otrzymał ocenę niedostateczną i spełnia warunki określone w Wewnętrzny Systemie Oceniania;
- otrzymać ocenę pozytywną z semestru, jeżeli posiada co najmniej 80% obecności na lekcjach, a opuszcza zajęcia tylko z przyczyn usprawiedliwionych, średnia ocen częściowych wynosi co najmniej 1,5, ponadto prowadzi systematycznie zeszyt oraz odrabia na bieżąco zadania domowe
- w celu podwyższenia oceny semestralnej lub końcoworocznej uczeń musi wykazać się co najmniej 80% frekwencją, i w uzgodnieniu z nauczycielem zaliczyć wybrane oceny na ocenę odpowiednią do wskazanej przez ucznia, (jednak nie więcej niż 2 oceny)
- **uczeń** ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do lekcji zgodnie z kontraktem zawartym z nauczycielem, z wyjątkiem zapowiedzianych prac kontrolnych. Tryb zgłaszania nieprzygotowań ustalony z nauczycielem. (Zgłoszone przez ucznia nieprzygotowanie po wywołaniu go do odpowiedzi, pociąga za sobą wpisanie oceny niedostatecznej) Nauczyciel odnotowuje ten fakt w dzienniku, nie ma to jednak wpływu na ocenę końcową.
- skorzystać z obniżenia wymagań edukacyjnych, o których mowa w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się lub deficyty rozwojowe, uniemożliwiające sprostanie wymaganiom edukacyjnym wynikającym z programu nauczania na podstawie pisemnej opinii poradni psychologiczno - pedagogicznej

Formy sprawdzania osiągnięć z biologii:

- **Wypowiedzi ustne** – sprawdzane będą pod względem rzeczowości, stosowania języka i terminologii biologicznej oraz umiejętności formułowania dłuższych wypowiedzi. Przy wypowiedzi ustnej obowiązuje znajomość materiału z trzech ostatnich tematów lekcyjnych(w niektórych sytuacjach obowiązuje kontrakt z nauczycielem), w przypadku zapowiedzianej lekcji powtórzeniowej - z całego działu. W ciągu roku szkolnego uczeń może być wielokrotnie oceniany za wypowiedź ustną Nie przewiduje się możliwości poprawy wypowiedzi ustnej. W klasach biologicznych obowiązuje materiał działu
- **Sprawdziany pisemne** - przeprowadzane na zakończenie każdego działu, zapowiedziane przynajmniej tydzień wcześniej.
 - Sprawdziany mogą zawierać dodatkowe pytania na ocenę celującą.
 - O formie sprawdzianu uczniowie są poinformowani w trakcie ustalania jego terminu.
 - Na lekcji poprzedzającej sprawdzian uczniowie są informowani o zakresie wiadomości i umiejętności jakie będą sprawdzane.
 - W przypadku sprawdzianów pisemnych przyjmuje się skalę punktową przeliczaną na oceny cyfrowe wg. kryteriów:
 - 0 % - 29 % - ocena niedostateczna
 - 30 % - 50 % - ocena dopuszczająca
 - 51 % - 70 % - ocena dostateczna
 - 71 % - 90 % - ocena dobra
 - 91 % - 100 % - ocena bardzo dobra
 - Stwierdzenie niesamodzielnej pracy ucznia na sprawdzianie równoważne jest z otrzymaniem oceny niedostatecznej.
 - W przypadku nieobecności ucznia na sprawdzianie obowiązują zasady jego zaliczania zgodnie z WSO .
 - Jeżeli z przyczyn niezależnych od klasy lub nauczyciela sprawdzian się nie odbędzie, przewodniczący danej klasy powinien ustalić z nauczycielem nowy termin sprawdzianu.
 - Uczeń ma prawo jednorazowej poprawy oceny niedostatecznej na zasadach ustalonych z nauczycielem np. podczas wystawiania oceny klasyfikacyjnej.
 - Uczeń zagrożony oceną niedostateczną, który z kolejnych sprawdzianów otrzymał częściowe oceny niedostateczne, nie czeka z ich zaliczaniem do końca semestru, lecz po konsultacji z nauczycielem zalicza materiał wcześniej.
- **Kartkówki** – obejmujące materiał z trzech ostatnich tematów lekcyjnych. Mogą mieć formę krótkich testów, zawierających pytania zamknięte lub krótkich wypowiedzi pisemnych na zadane pytanie. Nie przewiduje się poprawy kartkówek.
- **Aktywność na lekcji i prace domowe**- mogą być oceniane w postaci ocen lub plusów. W zależności od wkładu pracy i zaangażowania ucznia decyzję o formie oceny pracy domowej lub aktywności podejmuje nauczyciel. W przypadku stosowania plusów – uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, gdy zgromadzi cztery plusy, gdy zgromadzi ich mniej w końcu semestru zostaną zamienione odpowiednio: przy trzech plusach na ocenę dobrą, a w przypadku dwóch na dostateczną. W przypadku bardzo dużej aktywności uczeń może otrzymać w tym semestrze kilka ocen bardzo dobrych. 2 minusy ocena niedostateczna. Nieodrobienie pracy domowej, brak zeszytu

przedmiotowego, zeszytu ćwiczeń, przyborów lub innych materiałów potrzebnych do lekcji może być powodem wpisania oceny niedostatecznej

Jeżeli danego dnia obowiązuje prawo do usprawiedliwionego nieprzygotowania do lekcji (losowane przez samorząd uczniowski „numerki” uczniów) uczeń może być nieprzygotowany do lekcji, z wyjątkiem **zapowiedzianych prac kontrolnych, badania wyników nauczania, testów diagnostycznych, próbnych egzaminów maturalnych i gimnazjalnych.**

Nieobecność nieusprawiedliwiona ucznia na zapowiedzianych pisemnych pracach kontrolnych pociąga za sobą wpisanie oceny niedostatecznej.

- **Aktywność**

- obejmuje aktywność ucznia na lekcji

- udział i zajęcie miejsca punktowanego na olimpiadach i konkursach szkolnych i poza szkolnych z biologii lub pokrewnych

- **Prace dodatkowe:**

- formy pracy twórczej na lekcji: prace grupowe teoretyczne lub doświadczenia, prezentacje nowych rozwiązań problemów stawianych przez nauczyciela lub innych uczniów – oceniane każdorazowo w zależności od poprawności wykonania i wkładu pracy ;

- formy pracy twórczej w domu: referaty przygotowywane w domu i wygłaszane na lekcji lub sprawdzane przez nauczyciela w zależności od poprawności wykonania i wkładu pracy.

- Osiągnięcia w konkursach i olimpiadach biologicznych, ekologicznych o tematyce zdrowotnej lub przyrodniczej – uczeń oceniany jest za wyniki, z uwzględnieniem skali trudności konkursu i jego rangi.

Badanie wyników nauczania, **testy diagnostyczne, próbne egzaminy gimnazjalne i maturalne** zapowiada się na początku roku szkolnego lub na początku semestru.

Ustalenia dodatkowe

- Przed wystawieniem ocen klasyfikacyjnych nauczyciel powiadamia ucznia o przewidywanej ocenie zgodnie z zasadami WSO.
- Uczeń zobowiązany jest do prowadzenia zeszytu przedmiotowego, w którym na każdej lekcji wpisuje jej temat. Obowiązkowo powinny znajdować się w nim prace domowe oraz rozwiązania zadań i ćwiczeń wykonywanych na lekcji. Brak zeszytu w sytuacji zadanej pracy domowej jest równoznaczny z uzyskaniem oceny niedostatecznej.
- Wystawianie oceny semestralnej i na koniec roku szkolnego dokonuje się na podstawie ocen cząstkowych, przy czym większą wagę mają oceny ze sprawdzianów,

w drugiej kolejności są odpowiedzi ustne i kartkówki. Pozostałe oceny są wspomagające.

- Warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z biologii określa WSO.
- Postępowanie przy zgłoszonych zastrzeżeniach do rocznej oceny klasyfikacyjnej z biologii określa WSO.
- Postępowanie wobec ucznia zdającego egzamin poprawkowy z biologii, zmieniającego typ szkoły lub przedmiot realizowany w zakresie rozszerzonym określają zasady zawarte w WSO.

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną

- nie opanował wiadomości i umiejętności określonych w programie nauczania nawet na poziomie podstawowym;
- posiada takie braki w wiadomościach i umiejętnościach, które uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z danego przedmiotu;
- nie jest w stanie rozwiązać zadań o niewielkim stopniu trudności.

Uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą jeżeli:

- wykaże się znajomością podstawowych treści programowych w zakresie co najmniej 30%
- posługuje się zrozumiałym językiem
- potrafi przyporządkować dane zjawisko biologiczne do podanego przez nauczyciela przykładu
- definiuje podstawowe pojęcia biologiczne lecz bez dokładnego ich zrozumienia

Uczeń otrzymuje ocenę dostateczną jeżeli:

- wykaże się znajomością treści programowych w zakresie co najmniej 51%
- posługuje się zrozumiałym językiem
- zazwyczaj poprawnie używa podstawowych pojęć biologicznych
- poprawnie opisuje zjawiska biologiczne
- podaje nieliczne przykłady

Uczeń otrzymuje ocenę dobrą jeżeli:

- wykaże się znajomością treści programowych w zakresie co najmniej 71%
- posługuje się jasnym, biologicznym językiem
- poprawnie używa pojęć biologicznych
- poprawnie opisuje zjawiska biologiczne i wyciąga wnioski
- trafnie dobiera przykłady

Uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą jeżeli:

- wykaże się znajomością treści programowych w zakresie co najmniej 91%
- posługuje się jasnym, biologicznym językiem
- trafnie analizuje dane tabelaryczne i wykresy
- potrafi zinterpretować zjawiska biologiczne

- posługuje się zaawansowaną terminologią biologiczną
- trafnie dobiera liczne przykłady

Uczeń otrzyma ocenę celującą jeżeli

- wykaże się znajomością treści programowych w zakresie 100%
- wykaże się znajomością treści ponadprogramowych.
- potrafi wykorzystywać wiedzę uzyskaną z innych źródeł niż szkoła
- trafnie analizuje dane tabelaryczne i wykresy
- samodzielnie opracowuje i przedstawia dane w formie tabeli, wykresów i schematów
- trafnie interpretuje zjawiska biologiczne
- potrafi zaprojektować doświadczenie biologiczne
- posługuje się jasnym, literackim językiem
- posługuje się bogatym słownictwem biologicznym
- trafnie dobiera liczne przykłady pochodzące z różnych źródeł

Oprac.EJ